

Asia: VN/24846/2023

Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma

Yleiset kysymykset

Onko suunnitelmassa ja sen linjauksissa tunnistettu olennaiset asiat?

Suunnitelmassa on tunnistettu oleelliset asiat varsin hyvin. Yliopistojen suoraan tutkimus- ja kehittämistoimintaan (T&K) ei kuitenkaan esitetä rahoitusta. Tämä heikentää suunnitelman muiden osa-alueiden vaikuttavaa toteuttamista. Yliopistojen perusrahoitusta tulisi vahvistaa. Myös yliopistojen perusrahoitus voi suuntautua T&K-toimintaan, ja esitetty lisäys voitaisiin kohdentaa siihen.

Miten suunnitelma vaikuttaa sektorinne ja/tai organisaationne toimintaan?

Suunnitelmassa esitetään lisäyksiä ja panostuksia yritysten T&K-toimintaan ja yhteistyöhön. Sen voidaan odottaa entisestään parantavan Vaasan yliopiston toimintaedellytyksiä osana EnergyVaasa-klusteria. Panostukset parantavat yhteistyömahdollisuuksia yritysten kanssa tehtävän T&K-toiminnan osalta Vaasan seudulla ja Pohjanmaan alueella lisäten kansainvälistä tutkimusta ja liiketoimintamahdollisuuksia. Lisäksi kannatamme suunnitelmassa esitettyä lisärahoitusta Business Finlandille ja Suomen Akatemialle. Kuitenkin myös yliopistojen T&K-rahoituksen suoraa osuutta tulisi huomattavasti vahvistaa. Siten luotaisiin kestävää kehitystä tutkimussektorille kokonaisuudessaan. Suunnitelmassa ei mainita toimenpiteitä yliopistojen perusrahoituksen lisäämiseksi, joka vahvistaisi koko T&K-ekosysteemiä Suomessa.

Huomiot suunnitelman linjauksiin

Yhteistyö on Suomen T&K-toiminnan vahvuus

Ehdotus lisätä Business Finlandin ja Suomen Akatemian rahoitusta on kannatettava. Tosin korostamme, että tätä ei pidä toteuttaa leikkaamalla yliopistojen perusrahoituksesta (joka sisältää T&K-rahoitusta). Erikokoisten yritysten välisen yhteistyön lisääminen tulee tarpeeseen.

Lisäämällä rahoitusta yhteistyöhön kannustetaan uusia yrityksiä T&K-toimintaan. Samalla edistetään korkeimmin koulutetun työvoiman integroitumista myös sellaisiin yrityksiin, joissa T&K-henkilöstöä ei vielä ole. Tämä on oikeansuuntainen askel.

Yhteistyörahoituksen vahvistaminen on tärkeä ratkaisu. Samalla on kuitenkin varmistettava, että Business Finlandin lisärahoitus kohdentuu

kunnianhimoiseen, uutta luovaan ja yhteistyössä tehtävään tutkimukseen. Yhteistyön ja sen vaikuttavuuden tarkasteluun on kehitettävä uusia, laajempia mittareita.

Yritysten kunnianhimoisen T&K-toiminnan lisääntyminen vauhdittaa talouskasvua

- **Yritysten T&K-investoinnit kasvuun**
- **Uusia yrityksiä T&K-toimintaan**

Yritysten pitkäjänteisen T&K-toiminnan tukeminen on kannatettavaa.

Monien yritysten T&K-toiminnan vähäisyys voi johtua osaamisen puutteesta. Siinä tapauksessa oikeampi keino T&K-kyvykkyyksien kasvattamiseen on työvoiman osaamis- ja koulutustason nostaminen. Yliopistoilla on osaamis- ja koulutustason nostamisessa keskeinen ja kriittinen rooli. Jotta yliopistot pystyvät vaikuttavalla tavalla vastaamaan yritysten työvoimatarpeeseen, tarvitaan sekä yliopistojen resurssien kasvattamista että mekanismeja, jotka tukevat yliopistojen ja yritysten välistä yhteistyötä. Tähän liittyy myös osaavien ja motivoituneiden opiskelijoiden rekrytointi yliopistoihin. Koulutukseen kohdistettavaa rahoitusta ei saisi vähentää lisääntyvän T&K-toiminnan varjolla.

Yrityksille jaettavaa T&K-rahoitusta aiotaan kohdentaa T&K-toimintaa aloittaville yrityksille sekä pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka sitoutuvat pitkäjänteisesti lisäämään T&K-toimintaansa. Tämä on kannatettavaa. Yliopistot voivat oikeilla toimilla, resursseilla ja kumppanuuksilla tukea tätä yritysten pitkäjänteistä toimintaa.

Perustelussa todetaan, että ”pk-yritykset tarvitsevat usein T&K-toimintaan yhteistyökumppanin”. Tässä voisi yliopistoilla olla entistä vahvempi rooli, joka kuitenkin vaatii resursseja.

Hyviä kehittämistoimia ovat uusille T&K-toimijoille kohdennetut rahoitushaut sekä pienten ja keskisuurten yritysten verkostoja palvelevat rahoituspalvelut, jotka vahvistavat yhteistyötä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa. Myös veturiekosysteemeihin kytketyt rahoitushaut ovat hyödyllisiä.

T&K-osaaminen lisääntyy ja T&K-osaajien määrä kasvaa julkisella ja yksityisellä sektorilla tuottavuuskasvun tueksi

- **Uutta tietoa tuottava T&K-toiminta**

- **Tutkijanurat vahvistuvat julkisella ja yksityisellä sektorilla**

Linjausten mukaisesti Suomen Akatemian kautta lisätään kilpailtua rahoitusta korkealaatuiseen ja uutta tietoa tuottavaan tutkimukseen. Tämä on hyvä asia, mutta se ei saisi toteutua leikkaamalla yliopistojen perusrahoituksesta tai muulla tavoin yliopistoille kohdentuvasta T&K-rahoituksesta.

Linjaus tutkijanurien vahvistamisesta on tärkeä. Postdoc-vaiheeseen panostamisen lisäksi tutkijakoulutusta on vahvistettava pitkäjänteisesti yliopistoissa. Tähän liittyy myös osaavien ja motivoituneiden opiskelijoiden rekrytointi tutkijan uralle.

Tutkijakoulutuksen ja postdoc-vaiheen kehittäminen on syytä tehdä yhdessä ja rinnakkain, jotta tutkijanuran jatkumo vahvistuu ja samalla tutkijoiden urapolut monipuolistuvat. Tällä on myönteinen vipuvaikutus toimivalle T&K-ekosysteemille ja elinkeinoelämälle.

Määräaikaisen tohtorikoulutuspilotin jatkoa ja yliopistojen pysyvää tohtorikoulutusmäärien nostoa on alettava valmistella heti. Tohtorikoulutusmäärien nosto vaatii yliopistoille lisäresursseja, ja tämä tulisi olla osa rahoituskehystä. Lisäksi tulee ottaa huomioon tutkijakoulutuksen pilottipaikkojen jakautuminen sekä elinkeinoelämän ja yritysten tarpeet eri alueilla. Lisäksi rahoituksen tulee olla tarpeeksi pitkäjänteistä ja monivuotista, jotta yhteiskunnallinen vaikutus olisi myönteinen myös pitkällä aikavälillä.

Korkeatasoiset tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurit lisäävät Suomen houkuttelevuutta

- **Strategisia vahvuusaloja tukevat infrastruktuurit**
- **Suurteholaskennan kapasiteetin päivittäminen**

Tutkimusinfrastruktuurit ovat huippututkimuksen edellytys ja niiden vahvistaminen on tärkeää. Rahoitusta tarvitaan niin suurten kuin keskisuurten infrastruktuurien rahoitukseen sekä infrastruktuureja käyttävän ja niistä vastaavan henkilöstön koulutukseen.

Yhteiskäyttöisyys ja avoimuus on tässä yhteydessä olennaista. Myös infrastruktuurien yhteiskäyttöä ja rahoitusta tulisi suunnitella, kehittää ja toimeenpanna yhdessä yritysten kanssa.

Vaasan yliopistolla on poikkeuksellisen vahva osaaminen energia-alalla. Vaasan yliopiston rooli osana EnergyVaasa-keskittymää luo erinomaisen pohjan tämän vahvuusalueen tukemiselle ja kehittämiselle. Energia-alan monipuolisia infrastruktuureja tulisi kuitenkin vahvistaa ja parantaa. Tällä olisi myönteinen vaikutus sekä yritysten että koko T&K-ekosysteemin laajaan yhteistoimintaan.

Pitkällä aikavälillä energiaan liittyviin tulevaisuuden haasteisiin vastaaminen (esim. resilienssi, saatavuus, edullinen hinta) vahvistuisi.

Laskennan infrastruktuuri on tutkimuksen keskeinen perusedellytys, ja sen suorituskykyyn panostaminen on erityisen tärkeää. Vähintään yhtä tärkeää on tuon suorituskyvyn käyttö ja sen tekeminen mahdollisimman helpoksi ja kilpailukykyiseksi laajasti tutkimuslaitosten, yliopistojen ja yritysten käyttöön. Tämä on tärkeä osa kokonaisuutta ja vaatii erityistä huomiota.

Kansainvälinen yhteistyö ja kansainvälisen T&K-rahoituksen hyödyntäminen lisääntyvät

- EU:n T&K-yhteistyö
- Muu kansainvälinen T&K-yhteistyö

EU-tavoite on hyvä, ja suunniteltu vastinrahoitus tukee sen saavuttamista.

Kansallisen rahoituksen avulla ja kansallisten rahoittajien riittäväillä resursseilla on tärkeä varmistaa Suomen osallistuminen eurooppalaisiin kumppanuuksiin sekä mahdollisiin muihin kansallista osarahoitusta vaativiin aloitteisiin. Yhteisrahoitettuihin T&K-mahdollisuuksiin on varattava riittävä kansallinen budjetti. Kansainvälisten rahoitusmahdollisuuksien ja verkostojen avaaminen ja niiden tuominen suomalaisten tutkimustoimijoiden käytettäväksi on merkittävä tavoite. Suomalaisten toimijoiden mahdollisuutta vaikuttaa EU:n rahoitusinstrumenttien valmisteluun ja suunnitteluun tulisi vahvistaa.

T&K-toiminnan strategiset valinnat rakentavat Suomen tulevaisuuden menestystä

Strategisessa valintaprosessissa on varmistettava yliopistojen ja muiden tutkimusta tekevien organisaatioiden osallistuminen strategisten tavoitteiden tunnistamiseen. On myös tärkeää, että tavoitteisiin sitoudutaan.

Huomiot muihin suunnitelman osioihin:

Mahdolliset huomiot suunnitelman seurantaan (luku 4)

TIN:in seurantavastuuta tulisi korostaa ja vahvistaa suunnitelmassa. TIN:illä on olennainen rooli ja tärkeä vastuu raportoida parlamentaarille ryhmälle, miten tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan (TKI) suunnitelmaa toteutetaan ja mitä tuloksia sillä saavutetaan.

On tärkeää, että suunnitelmassa ja sen toteuttamisessa noudatetaan parlamentaarisen työryhmän laatimia periaatteita.

Mahdolliset huomiot TKI-toimintaympäristön kehittämiseen (luku 5)

Koulutuksen rahoitus tulee turvata T&K-rahoituksen rinnalla, jotta voidaan varmistaa hyvä tulevaisuus myös tulevaisuuden suomalaisille.

Westerlund Linda
Vaasan yliopisto